

מדרשיר

אייר חיבור

לימוד סדנאי לצוותי מורים במעגל השנה מבית "לב לדעת"

רקע: חודש אייר הוא חודש שמאגד בתוכו ימים רבים בעלי משמעות לאומית. מצד אחד הוא מהווה גשר בין פסח לבין שבועות, וימי ספירת העומר מלווים אותו לכל אורכו ובתוכם יום ל"ג בעומר, מן הצד השני בדורנו הוענקו לו משמעויות נוספות, רבות הוד: יום הזיכרון, יום העצמאות ויום ירושלים. בסדנה זו נעסוק בחודש אייר כחודש של העמקת זהותנו הלאומית והחיבור לשרשרת הדורות, הן עבורנו והן כמחנכים- עבור תלמידינו.

למנחה:

יש לצלם למשתתפים את מילות השיר והמקורות ללימוד, לדאוג לרצועות נייר צבעוניות, כלי כתיבה ומהדק סיכות וכן לאמצעי להשמעת השיר.

פתיחה: נבקש מהמשתתפים לבחור מועד אחד מימי אייר (ל"ג בעומר, יום הזיכרון, יום העצמאות ויום

ירושלים) שהם חשים אליו חיבור מיוחד ולשתף את שאר המשתתפים במשמעותו של יום זה עבורם.

האזנה לשיר: נחלק למשתתפים את מילות השיר "רב הלילה" (הנקרא גם "הורה מחודשת") ונקרא אותם יחד. נזמין את המעוניינים בכך להעלות תובנות, מחשבות ושאלות אודות השיר.

השיר מתאר את ריקוד ההורה, המזוהה עם החלוציות והישראליות, כריקוד המבטא את שרשרת הדורות, את החיבור האינסופי בין דורות עם ישראל. כמו כן מחבר השיר בין הדבקות שחשים הרוקדים אלו כלפי אלו- לחיבור אל השמים ואל ירושלים, שניתן אולי להעז ולראותם כסמל לחיבור אל ה'

רב הלילה

מילים: יעקב אורלנד לחן: עממי חסידי

רב הלילה, רב שירנו
הבוקע לשמים,
שובי שובי הורתנו,
מחדשת שבעתים.

שובי שובי ונסב,
כי דרכנו אין לה סוף,
כי עוד נמשכת השרשרת,
כי לבנו לב אחד
מעולם ועדי עד,
כי עוד נמשכת השרשרת.

עוד, ועוד, ועוד, ועוד, ועוד,
הרקוד אל יעמד, והזמר אל ישקט,
הרקוד אל יעמד, והזמר אל ישקט,
יד אל יד, שיר אל שיר,
שיר אל שיר, יד אל יד,
הורה מעגל אחד!
כי לבנו לב אחד מעולם ועדי עד,
כי עוד נמשכת השרשרת.

ואל הארץ. את השיר כתב יעקב אורלנד ללחן חסידי מפורסם (המושר, בין השאר, למילות הפיוט "אל מסתתר") ששמע מפי אביו. גם מעשה כתיבת שיר "חלוצי-ישראלי" לניגון חסידי עתיק הוא מעשה של חיבור בין הדורות ובין העולמות השונים המאפיינים אותם...
לאחר העיון הראשוני בשיר נאזין לשיר (אם יש אפשרות, כדאי גם לצפות בסרטון המלווה אותו, ובו תמונות יפות מנופי ארצנו)

יצירה: נניח בפני המשתתפים טושים צבעוניים ורצועות נייר צבעוניות ליצירת שרשרת. כל אחד מהמשתתפים יקבל רצועת נייר וטוש צבעוני. נבקש מכל אחד מהמשתתפים לחשוב על עצמו כחלק משרשרת הדורות, ולנסח במשפט אחד, מה המשמעות עבורו של השתייכות זו. על מנת להקל על המשתתפים כדאי להציע להם להשלים את אחד מהמשפטים הבאים:

**בעבורי, להיות חלק משרשרת הדורות זה...
כל אחד הוא חוליה בשרשרת הדורות. אני החוליה ש...
להסתכל על ההיסטוריה שלי כ'שרשרת' גורם לי...**

לאחר שכולם יסיימו לכתוב, נערוך סבב ובו כל אחד בתורו ישתף באשר כתב, ויחבר את רצועת הנייר שלו לרצועת קודמו, כך שתיווצר שרשרת ובה כל המשפטים. (בסיום הסדנא ניתן לתלות את השרשרת בחדר המורים כמזכרת מהסדנא)

דיון: לאחר שכל אחד ואחת מהמשתתפים התבוננו בקשר שלהם לשרשרת הדורות, נעבור להתבונן בתלמידים שלנו, בחיבור ובהשתייכות שלהם לדורות הקודמים. נחזור להתבונן במילות השיר ונבקש מהמורים למצוא בשיר שתיים- שלוש מילים שמתאימות לתלמידים בכיתתם, ולשתף בבחירתם.

לימוד משותף: בימי ספירת העומר אנו מתקנים את חטאם של תלמידי רבי עקיבא "שלא נהגו כבוד זה בזה". תיקון חטא זה בא לידי ביטוי, מעבר למנהגי האבלות הנוהגים בימים אלו, גם במאמץ מיוחד לפעול למען אחדות העם ולהתחבר לכלל ישראל. עניין זה בא לידי ביטוי במקורות הבאים. נזמין את המשתתפים ללמוד אותם בחברותות. הלימוד המשותף הוא אפשרות וניתן לדלג עליו. לשיקולך - המנחה.

רבי קלונימוס קלמן אפשטיין, מאור ושמש - פרשת אמור ד"ה ונראה

ונראה דימי ספירה הן מורים על האחדות כדאיתא בספרים הקדושים ולכן מתו תלמידי ר' עקיבא בין פסח לעצרת מפני שהימים אלו מורין על האחדות והן לא נהגו כבוד זה לזה [...] שבימי הספירה צריך האדם לתקן מדה זו של האחדות ועל ידי זה זוכה להשגת התורה בחג השבועות כמו שכתוב ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחן שם ישראל נגד ההר ופירש רש"י שהיו כולן בלב אחד כאיש אחד ולכן זכו להשגת התורה במתן תורה. ואחר כך הביא המדרש שבע שבתות תמימות אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ברוך הוא שזהו רצון הבורא שיהיו כנסת ישראל בלב אחד כאיש אחד באהבה ואחוה.

שאלות לדיון:

מדוע האחדות הוא תנאי לקבלת התורה?
איך לדעתכם ניתן "לתקן מידה זו של האחדות"?

רבי שמואל בורנשטיין, האדמו"ר מסוכטשוב, שם משמואל פרשת אמור - ל"ג בעומר

[...] במדרש (פתיחתא דאיכה סי' כ') כיון שנעשו ישראל כאיש אחד בלב אחד באותה שעה אמר הקב"ה הרי השעה שאתן תורה לבני, ועוד במדרש (דב"ר פ' ז') אילו היו ישראל חסרים אפילו אדם אחד לא היתה השכינה נגלית עליהן, הרי הריצוי מצד הכלל ומכל מקום כל אחד ואחד קיבל לפי מה שהוא [...] ויש לומר דהיינו מה שרוב ימי הספירה הם בחודש אייר, כידוע מענין הספירה שהוא זמן בירור לכל אחד ואחד בפני עצמו, כמו שאמרו ז"ל (מנחות ס"ה ע"ב) וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד, וכל אחד אינו יוצא בספירת חברו, ועם כל זה יש מענין הספירה התכללות כל הכלל כולו, זה יש לו מדה טובה זו ביותר, וזה את זו. ויש לומר שרמז יש לזה הענין שמצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי [=מצוה למנות את הימים ומצוה למנות את השבועות] (שם ס"ו.), יומי הוא הכנה לריצוי הפרט ושבועי לריצוי הכלל, וכל זה הוא הכנה לחג השבועות שהריצוי הוא בשניהם יחד.

שאלות לדיון:

מה משמעות הריצוי וספרתם לכם?

מה היחס בין הפרט לבין הכלל בימי ספירת העומר?

כיצד המועדים שהתחדשו בדורנו (יום הזיכרון, יום העצמאות ויום ירושלים) תורמים לחיזוק מימד הכלל שבהכנה לקבלת התורה?

אסיף: נזמין את המשתתפים לשתף במחשבה, תובנה או שאלה שהם יוצאים איתה מהסדנא והלימוד המשותף.

להרחבה ניתן להקריא למשתתפים מתוך סיפורו של הרב חיים סבתו "רב שירנ" (סיפור זה מופיע בהרחבה בספרו "בשפירר חביון")

רב הלילה מילים: יעקב אורלנד לחן: עממי חסידי

<p>שובי שובי ונסב, כי דרכנו אין לה סוף, כי עוד נמשכת השרשרת, כי לבנו לב אחד מעולם ועדי עד, כי עוד נמשכת השרשרת.</p> <p>עוד, ועוד, ועוד, ועוד, ועוד, הרקוד אל יעמד, והזמר אל ישקט, הרקוד אל יעמד, והזמר אל ישקט, יד אל יד, שיר אל שיר, שיר אל שיר, יד אל יד, הורה מעגל אחד! כי לבנו לב אחד מעולם ועדי עד, כי עוד נמשכת השרשרת.</p> <p>עוד, ועוד, ועוד, ועוד, ועוד, הרקוד אל יעמד, והזמר אל ישקט, הרקוד אל יעמד, והזמר אל ישקט, יד אל יד, שיר אל שיר, שיר אל שיר, יד אל יד, הורה מעגל אחד! כי לבנו לב אחד מעולם ועדי עד, כי עוד נמשכת השרשרת.</p>	<p>רב הלילה, רב שירנו הבוקע לשמים, שובי שובי הורתנו, מחדשת שבעתים. שובי שובי ונסב, כי דרכנו אין לה סוף, כי עוד נמשכת השרשרת, כי לבנו לב אחד מעולם ועדי עד, כי עוד נמשכת השרשרת.</p> <p>נגונינו, נגוניך עוד עולים אל השמים, שובי שובי אל בנך, אל חומות ירושלים.</p>
---	---

רבי קלונימוס קלמן אפשטיין, מאור ושמש - פרשת אמור ד"ה ונראה

ונראה דימי ספירה הן מורים על האחדות כדאיתא בספרים הקדושים ולכן מתו תלמידי ר' עקיבא בין פסח לעצרת מפני שהימים אלו מורין על האחדות והן לא נהגו כבוד זה לזה [...] שבימי הספירה צריך האדם לתקן מדה זו של האחדות ועל ידי זה זוכה להשגת התורה בחג השבועות כמו שכתוב ויסעו מרפידים ויבואו מדבר סיני ויחן שם ישראל נגד ההר ופירש רש"י שהיו כולן בלב אחד כאיש אחד ולכן זכו להשגת התורה במתן תורה. ואחר כך הביא המדרש שבע שבתות תמימות אימתי הן תמימות בזמן שישראל עושין רצונו של מקום ברוך הוא שזהו רצון הבורא שיהיו כנסת ישראל בלב אחד כאיש אחד באהבה ואחוה.

רבי שמואל בורנשטיין, האדמו"ר מסוכטשוב, שם משמואל פרשת אמור - ל"ג בעומר

[...] במדרש (פתיחתא דאיכה סי' כ') כיון שנעשו ישראל כאיש אחד בלב אחד באותה שעה אמר הקב"ה הרי השעה שאתן תורה לבני, ועוד במדרש (דב"ר פ' ז') אילו היו ישראל חסרים אפילו אדם אחד לא היתה השכינה נגלית עליהן, הרי הריצוי מצד הכלל ומכל מקום כל אחד ואחד קיבל לפי מה שהוא [...] ויש לומר דהיינו מה שרוב ימי הספירה הם בחודש אייר, כידוע מענין הספירה שהוא זמן בירור לכל אחד ואחד בפני עצמו, כמו שאמרו ז"ל (מנחות ס"ה ע"ב) וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד, וכל אחד אינו יוצא בספירת חברו, ועם כל זה יש מענין הספירה התכללות כל הכלל כולו, זה יש לו מדה טובה זו ביותר, וזה את זו. ויש לומר שרמז יש לזה הענין שמצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי [=מצוה למנות את הימים ומצוה למנות את השבועות] (שם ס"ו.), יומי הוא הכנה לריצוי הפרט ושבועי לריצוי הכלל, וכל זה הוא הכנה לחג השבועות שהריצוי הוא בשניהם יחד.

